PRIM'AWLA QORTI CIVILI
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE

Illum 09 ta' Marzu, 2017

Citazzjoni Nru: 290/2006 AF

Albert Zammit

vs

Marcel Ellul u b'digriet tas-16 ta' Frar 2017, il-Qorti ordnat li s-socjetà Gasan Mamo Insurance Limited tassumi l-atti stante l-mewt ta' Marcel Ellul

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat ta' Albert Zammit li permezz tiegħu wara li ġie premess illi:

L-esponenti Albert Zammit, li kien qieghed jaqsam it-Triq Marina f'Tal-Pietà, lejn in-naha tal-bahar safà milqut mill-vettura Volvo bin-numru ta' registrazzjoni TUR800, li kienet misjuqa mill-intimat. Rizultat ta' dan l-incident l-esponenti safa' ferut u sofra debilità permanenti fuq persuntu. L-incident gara fit-8 ta' Lulju 2004 wara nofsinhar.

Ghal dan l-incident jahti biss l-intimat li kien qed isuq l-istess vettura u dan minhabba traskuragni, imperizja, negligenza u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku da parte tieghu.

B'rizultat tal-istess incident l-esponenti sofra danni materjali minhabba li kellu jassenti ruhu mix-xoghol kif ukoll *lucrum cessans* minhabba d-debilità li qieghed isofri minnha.

L-intimat ghalkemm interpellat sabiex jaddivjeni ghall-likwidazzjoni u hlas tad-danni baqa' inadmepjenti.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara li l-intimat huwa unikament responsabbli ghall-kollizzjoni in kwistjoni minhabba traskuragni, imperizja, negligenza u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku da parte tieghu.

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-esponenti, jekk hemm bzonn permezz ta' periti nominandi.

3. Tikkundanna lill-intimat ihallas l-istess danni hekk likwidati lill-esponenti – kollox skond kif intqal fuq u ghar-ragunijiet fuq premessi.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali prezentata kontestwalment mal-prezenti kontra l-assigurazzjoni tal-konvenut u bl-imghax legali mid-data tal-prezentata ta' dan ir-rikors kontra l-intimat li minn issa jibqa' ngunt ghas-subizzjoni tieghu.

Rat ir-risposta ġuramentata ta' Marcel Ellul li permezz tagħha eċċepixxa illi:

Huwa minnu illi fit-8 ta' Lulju 2004 waqt li l-esponenti kien qed isuq il-vettura Volvo numru TUR800 gewwa Marina Street, Pietà sejjer fid-direzzjoni tal-Belt Valletta, huwa kien involut f'incident tat-traffiku ma' Albert Zammit.

Mhuwiex minnu li dan l-incident gara tort u htija tal-esponenti, Marcel Ellul, kif qed isostni Albert Zammit, izda gara unikament

tort u htija tal-istess Albert Zammit li qabad u qasam it-triq b'mod l-aktar negligenti u imprudenti bir-rizultat li gara l-incident u dana kif sejjer jigi spjegat ahjar tul il-mori tal-kawza.

Huwa minnu li Albert Zammit korra f'dan l-incident, izda l-esponenti mhuwiex responsabbli ghad-danni li Albert Zammit seta' sofra konsegwenza ta' dan l-incident, billi kif intqal, l-incident gara unikament tort u htija tal-istess Albert Zammit.

In vista tas-suespost, it-talbiet ta' Albert Zammit fil-konfront tal-esponenti ghandhom kollha jigu michuda bl-ispejjez.

Rat illi fl-udjenza tas-7 ta' Ottubru 2010 din il-Qorti ħatret lil Mr Ray Gatt, Dr Alfred Caruana Galizia u Mr Mario Said bħala periti mediċi.

Rat ir-rapporti tal-periti mediċi.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat li l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat illi permezz ta' din l-azzjoni, l-attur qiegħed jitlob lill-Qorti ssib illi l-konvenut huwa responsabbli għall-inċident stradali li seħħ fit-8 ta' Lulju 2004 meta l-attur intlaqat minn vettura misjuqa mill-konvenut waqt li kien qiegħed jaqsam Triq Marina, Pietà, u konsegwentament tikkundannah iħallas id-danni.

Mill-provi prodotti jirriżulta li l-attur intlaqat mill-vettura misjuqa mill-konvenut meta kien qiegħed jaqsam Triq Marina, Pietà, fid-direzzjoni tal-Belt Valletta. Din it-triq għandha total ta' erba' karreġġjati, tnejn lejn kull direzzjoni. L-attur laħaq qasam l-ewwel żewġ karreġġjati u ċioè dawk fid-direzzjoni tal-Imsida u ntlaqat mill-vettura tal-konvenut waqt li kien qiegħed jaqsam il-karreġġjati rimanenti. L-attur jispjega li huwa kellu ufficcju f'dik it-triq u kien qiegħed jaqsam għaliex kellu d-*driver* jistennih fuq in-naħa l-oħra tat-triq, u ċioè fuq in-naħa tal-baħar, sabiex iwasslu sal-Belt. Minħabba n-natura tal-ġrieħi li

sofra f'dan l-inċident, l-attur ittieħed l-isptar fejn ġie ċċertifikat li qiegħed isofri minn ġrieħi ta' natura gravi u għal xi żmien ġie ċċertifikat li kien fil-periklu li jitlef ħajtu.

L-attur jikkontendi li l-inċident seħħ meta huwa kien qiegħed jaqsam it-triq in kwistjoni minn fuq it-*traffic lights* ossia *pelican lights* u li huwa qasam meta dawn qalbu bil-kulur aħmar għall-vetturi u aħdar għall-*pedestrians* sabiex dawn tal-aħħar ikunu jistgħu jaqsmu. Huwa jippremetti li għall-inċident u konsegwenzjali danni jaħti unikament il-konvenut li b'imprudenza, imperizja, negliġenza u inosservanza tar-regolamenti tat-traffiku saq minkejja li l-*pelican lights* kienu qegħdin jindikaw dawl aħmar għas-sewwieqa u dawl aħdar għall-*pedestrians* li għalhekk kellhom id-dritt li jaqsmu t-triq. Huwa jgħid illi kien għadu ma laħaqx qasam it-triq meta laqtu bil-vettura l-konvenut.

Da parti tiegħu, il-konvenut jgħid illi mhuwiex minnu li l-attur kien qiegħed jaqsam it-triq minn fuq il-*pelican lights*. Skont il-konvenut, li ġara dakinar kien illi waqt li huwa kien qiegħed isuq fuq il-karreġġjata ta' barra fid-direzzjoni lejn il-Belt, ra lill-attur jaqbeż il-*crash barrier* li taqsam l-erba' karreġġjati u li minn hemm l-attur qasam minn quddiem il-vettura tiegħu u minflok kompla jaqsam il-karreġġjata ta' ġewwa, għal xi raġuni, ħa pass lura u kien dak il-ħin illi l-konvenut laqtu bil-vettura tiegħu.

Il-konvenut jispjega li ma jafx eżatt kif spiċċa fil-karreġġjata ta' ġewwa wara l-inċident u jgħid illi jista' jkun illi kienu l-pulizija li ordnawlu jersaq. Din il-parti mill-verżjoni tal-konvenut ma ġietx kontradetta mill-attur.

Xhieda okkulari għall-inċident *de quo* ma kienx hemm. M'huwiex ikkontestat illi l-ħsara li ġarrbet il-vettura tal-konvenut konsegwenza ta' dan l-inċident kienet kollha fuq in-naħa tax-xellug tal-parti ta' quddiem. Dan jindika li kien hemm li seħħ l-impatt bejn il-vettura tal-konvenut u l-attur.

Dwar ir-responsabbiltà għal dak li seħħ, huwa prinċipju stabbilit skont artikolu 1031 tal-Kodiċi Ċivili li kull wieħed iwieġeb għall-ħsara li tiġri bil-ħtija tiegħu. Artikolu 1032 imbagħad jgħid

espressament illi jitqies fil-ħtija min fl-għemil tiegħu ma jużax il-prudenza, diliġenza u l-ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja. Dan sew jekk si tratta minn rapport kontrattwali (artikolu 1132 tal-Kodiċi Ċivili) kif ukoll dak extra kontrattwali (artikolu 1032 imsemmi). B'mod partikolari, skont l-artikolu 1033 imbagħad, kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi ħaġa li biha jikser xi dmir impost mil-liġi, huwa obbligat li jagħmel tajjeb għall-ħsara li tiġri minħabba f'hekk.

Il-prova li l-konvenut huwa responsabbli għad-danni li sofra l-attur tinkombi fuq l-istess attur għaliex kif ingħad fis-sentenza Dr H. Leniker vs H. Camilleri tal-Prim Awla tal-Qorti Ċivili deċiża fil-31 ta' Mejju 1972:

> *"Jekk l-attur ma jġibx din il-prova, l-azzjoni tiegħu ma jistax ikollha eżitu favorevoli (anke jekk il-konvenut ma jipprovax – għaliex mhux legalalment obbligat li jipprova – li l-inċident ikun ġara tort tal-attur)."*

Għalhekk, sabiex l-attur jinghata raġun meta jgħid illi l-konvenut huwa responsabbli minħabba sewqan traskurat jew negliġenti tiegħu, irid jintwera li l-konvenut tassew kien traskurat jew negliġenti u li kien hemm ness ta' kawżalità bejn il-fatt kolpuż u l-konsegwenza dannuża (Martin Paul Vella et vs Chris Micallef, deċiża mill-Qorti tal-Appell Inferjuri fis-6 ta' Ottubru 2010).

Sabiex tasal għal deċiżjoni dwar x'kienet il-kawża prossima tal-inċident mertu tal-kawża, din il-Qorti jeħtieġ illi tibda billi tikkunsidra kemm l-obbligi tas-sewwieq kif ukoll dawk tal-*pedestrian* bħala utent tat-triq, obbligi li huma ormai stabbiliti sew fil-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna.

Fil-kawża fl-ismijiet Jesmond Bonello vs Giulio Baldacchino deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-15 ta' Jannar 1997 ingħad illi:

"f'materja ta' determinazzjoni ta' responsabilità ghall-incident awtomobilistiku l-Qorti ghandha dejjem tiggudika a bazi ta' dak li jirrizultalha li kienet il-kawza prossima u immedjata tieghu u tapplika ghalih ir-regoli li s-sewwieqa kienu obbligati josservaw u jobdu. F'materja ta' sewqan huma r-regolamenti u t-tharis u

l-ksur taghhom li jaddebitaw ir-responsabilità u mhux l-ekwità u gudizzju approssimattiv. Huma dawn ir-regolamenti li ghandhom jigu rigidament applikati. Dan biex jigi assigurat l-ordni, fir-rispett ta' l-istess regolamenti, li wahdu jista' jipprevjeni l-incidenti".

Fis-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet Untours Insurance Agency Limited pro et noe ve Etienne Saliba et tad-29 ta' Jannar 2004, ingħad illi ż-żewġ regoli kardinali tas-sewqan fi kwistjonijiet ta' stħarriġ ta' responsabbiltà tas-sewwieq, huma: fl-ewwel lok li sewwieq għandu jirregola s-sewqan tiegħu skont iċ-ċirkostanzi kollha tal-inħawi fejn ikun (magħduda magħhom il-konfigurazzjoni tat-triq, il-ħin u l-kundizzjonijiet atmosferiċi), u fit-tieni lok, sewwieq għandu jżomm '*a proper lookout*' u ċioè li jkun attent għal dak li jkun qiegħed iseħħ madwaru jew mistenni li jseħħ minnufih. Sewwieq ikun ikkontribwixxa għall-inċident jekk ma jkunx żamm '*a proper lookout*', liema dmir iġib miegħu li s-sewwieq jara dak li jkun raġonevolment viżibbli (Dr Louis Bianchi noe vs Michelle Cassar, deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-6 ta' Novembru 1998).

Madanakollu, m'huwiex biss is-sewwieq tal-vettura li għandu obbligi xi jħares iżda wkoll l-utenti l-oħra tat-triq ossia *pedestrians* li għandhom ukoll obbligi fl-investiment tagħhom tat-toroq. Il-punto di partenza huwa proprju l-fatt illi kemm *pedestrian*s kif ukoll sewwieqa ta' vetturi għandhom kemm drittijiet kif ukoll obbligi u doveri x'josservaw, meħud in konsiderazzjoni ċ-ċirkostanzi li jkunu jinsabu fihom. Jista' jingħad illi sewwieq għandu obbligi akbar peress li huwa qiegħed juża magna perikoluża. Madanakollu, dan ma jfissirx ili hemm xi presunzjoni kontra s-sewwieq, u kull każ irid jiġi eżamint fuq il-mertu tiegħu.

Din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Dr Philip Manduca noe vs George Carmel Bugeja tas-26 ta' April 2012 għamlet rassenja tal-ġurisprudenza dwar id-doveri tal-utenti tat-triq kemm tas-sewwieqa kif ukoll tal-*pedestrians*:

*"Illi f'materja ta' incidenti tat-traffiku hemm is-sentenza "**Il-Pulizija vs Dockyard PC 347 Carmel Mifsud**" (App. Krim. – 26 ta' Gunju 1954) fejn inghad li meta ma kienx hemm regolamenti li jiddixxiplinaw il-pedestrians intqal li l-pedestrian li jaqsam it-triq ghandu d-dritt kollu li d-driver juza d-diligenza mehtiega biex jevitah, anki jekk il-pedestrian jaqsam negligentement; u d-driver ghandu jkun ritenut responsabbli, jekk ikun naqas minn xi dmir tieghu b'mod li jkun pogga ruhu fil-posizzjoni li ma setax jevita l-investiment tal-pedestrian. Il-kaz li fih id-driver jista' jkun ezentat mir-responsabbilta' hu dak biss li fih il-pedestrian, b'xi att inaspettat u subitaneu, jew xort'ohra b'xi ghemil tieghu, ikun qieghed lid-driver f'pozizzjoni li, anki bl-uzu tad-diligenza mehtiega, dan ma setax assolutament jevita l-investiment.*

*Illi fis-sentenza fl-ismijiet "**Joseph Micallef vs Joseph Sammut**" (P.A. (RCP) 28 ta' Gunju 2001) gie ritenut:-*

"Illi ma dan irid jinghad ukoll li l-utent tat-triq u mhux is-sewwieq biss ghandu wkoll l-obbligi tieghu li jrid josserva sabiex ma johloqx periklu lill-utenti l-ohra tat-triq, u fil-fatt irid jipprova li huwa "used such care for his own safety as is a reasonably prudent man would exercise under the same circumstances" (Gibb para 127)."

*Illi relevanti wkoll dak li inghad fis-sentenza "**Rita Calleja vs Joseph Agius**" (PA (JSP) 5 ta' Ottubru 1995 – Vol. LXXIX.ii.1277) fejn gie riaffermat il-principju li:-*

"Jekk pedestrian ikun qieghed ruhu f'post fejn mhux suppost ikun u d-driver li jkun qieghed isuq karozza b'mod regolari jsib ruhu f'posizzjoni ta' emergenza subbitaneja minhabba fih, dak id-driver m'ghandux jigi tenut hati ta' sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista' jsofri f'dik il-kontingenza (Vol. XXXIX.iv.1031)".

Illi dwar id-difiza tas-sudden emergency ma tistax tigi sollevata b'success meta kien hemm "qabel" vjolazzjoni mill-parti tad-driver, ghax allura jkun hu stess li holoq l-emergenza b'dik li tissejjah self-created incapacity in

*kwantu li ma setax izomm a tempo, stante li kien miexi bi speed zejjed (vide "**Il-Pulizija vs Capt. Arthur Gera**", 13 ta' Dicembru 1958 u "**Stephen Borg vs Godwin Sant**" – P.A. (RCP) – 26 ta' Frar 2009).*

*Illi imbaghad fis-sentenza "**Antonella Tonna vs Roderick Gauci et**" (P.A. (G.V.) – 8 ta' Ottubru 2004 - Cit. Nru: 2025/00/GV) intqal hekk :-*

"Skond il-gurisprudenza ta' dawn il-Qrati ma hemmx dubju li pedestrian huwa ntitolat ghall-ezercizzju ta' reasonable care da parti tad-drivers, anke meta jinzlu mill-bankina u jkun fil-carriageway, u ghalhekk il-fatt li pedestrian kien fil-carriageway ma jezonerax lid-driver mill-htija, jekk dan id-driver ma jkunx uza reasonable care" (App. Krim P vs C Demicoli Vol 37 p4 p 1157)".

"M'hemmx presunzjoni li pedestrian ghandu dejjem ragun. Imma lanqas m'ghandu jitqies bhala intruz" (App. Civ. Bongailas vs Mercieca Vol.L 1 p 15)".'

Speċifikament dwar l-obbligi tal-*pedestrian*, fis-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet John Ransley et vs Edward Restall et tal-10 ta' Mejju 2005 ingħad hekk:

"Dwar il-pedestrian jinghad li dan ghandu juza l-massimu prudenza meta jigi biex jaqsam triq. L-artikoli 20 u 21 tal-Highway Code jghidu hekk:

"20. Always use subways, footbridges, pedestrian crossings or central refuges, where provided. Otherwise, cross the road where you have a clear view of the road both ways.

21. Before you cross, stop at the kerb, look right, look left, and look right again. Do not cross before the road is clear."

Il-pedestrian suppost li jara vettura gejja ghax din ma taqax mis-sema. Ukoll fattur indikattiv dwar tort ta' pedestrian huwa meta jkun ghadu kif nizel il-bankina ghax jekk ikun kwazi qasam it-triq allura id-driver ikun kellu possibilta' kbira li jilhaq jarah. Li persuna tintlaqat vicin tal-bankina minn fejn tibda

taqsam, hija indikattiva ta' distanza ravvicinata hafna ghall-karozza li ttajjarha. Ara sentenza tal-Qorti tal-Appell Civili Superjuri fl-ismijiet ***Micallef George nomine vs Camenzuli Gordon*** *deciza fis-7 ta' Ottubru, 1997].'*

Fil-kawża Il-Pulizija vs Alfred Caruana tal-14 ta' Mejju 1995 ingħad illi:

> *"Il-pedestrian ghandu certament id-drittijiet fic-cirkostanzi tat-traffiku imma ghandu wkoll obbligi. Jekk il-pedestrian ikun qieghed ipoggi ruhu f'post fejn mhux suppost ikun (bhal roundabouts) u d-driver li jkun qed isuq karozza b'mod regolari jsib ruhu f'posizzjoni ta' emergenza subitanea minhabba fih, dak id-driver m'ghandux jigi ritenut hati ta' sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista' jsofri dak il-pedestrian f'din il-kontingenza."*

Rilevanti għall-iskop ta' din il-kawża huwa dak li ngħad mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza tagħha Il-Pulizija vs George Micallef tas-6 ta' Mejju 1961:

> *"biex id-driver ta' karozza li jinvesti pedestrian u jikkagunalu offizi fuq il-persuna tieghu jista' jiskolpa ruhu, jehtieg Ii jirrizulta li l-kawza unika u determinanti tal-investiment kienet tikkonsisti fil-komportament imprudenti tal-pedestrian Ii gie milqut u ma tistax tigi nvokata mid-driver l-iskriminanti tal-emergenza subitanea meta tirrikori l-kolpa tal-awtista li tkun impedietu milli jevita l-konsegwenzi tal-emergenza. Il-konducenti ta' vetturi ma ghandhomx jipprezumu normalita' perfetta ta' komportament tal-pedestrian imma ghandhom dejjem jivvalutaw tajjeb il-kontingenzi stradali w jirregolaw il-velocita' taghhom b'margini sufficienti ta' sikurezza."*

Din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Saviour Cutajar vs Julian Attard tas-27 ta' Jannar 2011 spjegat illi:

> *"Ma hemmx dubju li huwa obbligu tal-pedestrian li qabel ma jaqsam jiehu konsiderazzjoni tal-post minn fejn ikun qed jaqsam u joqghod attent li ma jkunx qed johloq*

ostakolu ghat-traffiku li jkun qed juza l-istess triq b'mod normali, b'mod li ma ghandux jahsad lill-istess sewwieqa li jkunu fit-triq. Tenut kont tat-triq minn fejn l-attur qasam hija opinjoni ta' din il-Qorti li l-ghazla li ghamel l-attur certament li ma hijiex wahda konsiljabbli, tenut kont li hija triq arterjali u dan jirrendi ghall-kaz in ezami l-obbligu tal-pedestrian iktar oneruz meta jasal sabiex jaqsam it-triq, iktar u iktar meta huwa ha din id-decizjoni li jaqsam minn fejn qasam."

Finalment, din il-Qorti tagħmel riferenza għal dak li qalet il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Carmelo Sciberras vs Gilbert Caruana tad-9 ta' Marzu 2007:

"Issa huwa minnu li fl-ezami ta' kazi fejn ikun hemm incidenti li jinvolvu korrimenti ta' pedestrians li jigu in kuntatt ma' vettura tas-sewqan, element importanti huwa l-fatt li min ikollu taht idejh kontroll ta' vettura ghandu juza dik il-prudenza u attenzjoni sabiex, mhux biss ikollu dejjem kontroll tal-vettura tieghu, izda li jkollu konoxxenza ta' dak li jkun qed jigri fit-triq biex jevita xi sinistru u dan specjalment meta jkun hemm utenti ohra tat-triq bhal ma huma pedestrians. Dana billi l-impatt bejn vettura tal-mutur u persuna jista', u generalment ikollha, konsegwenzi koroh ghall-istess pedestrian.

Dan premess, izda, ghandu dejjem jkun enfasizzat li l-karreggata hija principalment intiza ghal uzu tal-vetturi u, fil-kazi li pedestrian jittanta jaqsam l-istess karreggata mhux f'dawk il-postijiet intizi ghal dan l-iskop, jista' jaghmel hekk biss, kif osservat l-Qorti ta' l-Appell Ingliza "provided he takes reasonable care" (Clerk & Lindsell, Tort, 16th Edition pagna 521). Dan ir-rekwizit tar- "reasonable care" huwa mehtieg minhabba l-ispeed li tivvjagga vettura paragunat mal-mod pjuttost "slow" tal-mixi ta' persuna, anke jekk din tkun qed titharrek."

Il-Qorti ghaddiet biex tqis dawn il-prinċipji fid-dawl tal-fatti tal-kawża li għandha quddiemha llum. Sabiex jirnexxi fit-talbiet tiegħu, l-attur jeħtieġlu jipprova fuq bilanċ ta' probabbiltà li l-

konvenut tassew kien qiegħed isuq b'mod negliġenti, b'imperizja u b'nuqqas ta' ħarsien tar-regolamenti tat-traffiku u li huwa kien allura l-kawża prossima tal-inċident.

Fil-każ tal-lum jirriżulta li l-partijiet m'humiex jaqblu fil-verżjonijiet tagħhom dwar kif seħħ l-inċident in kwistjoni. Għaldaqstant, jeħtieġ illi l-Qorti tanalizza l-provi miġjuba abbażi ta' kriterji oġġettivi bħalma huma r-regolamenti tat-traffiku kif ukoll il-konsistenza u verosimiljanza tax-xhieda sabiex tiddetermina l-kawża prossima li wasslet għall-inċident.

Din il-Qorti kellha l-opportunità li tisma x-xhieda tal-perit Richard Aquilina li kien maħtur mill-maġistrat inkwerenti sabiex jirrelata dwar l-inċident *de quo*. Il-perit ikkonferma li il-marki tad-demm, ħġieġ u ż-żarbun tal-attur instabu madwar 15-il metru 'l bogħod mill-*pelican lights*. Il-perit ippreżenta kopja tar-relazzjoni li kien ħejja għall-inkjesta maġisterjali. Mill-pjanta annessa mal-imsemmija relazzjoni, jidher ċar illi l-impatt seħħ diversi metri 'l bogħod mill-*pelican lights* u mhux kif qiegħed jgħid l-attur. Dan għaliex huwa magħruf illi f'inċident ta' din ix-xorta, il-post fejn seħħ l-impatt ġeneralment ikun il-post fejn jiġi misjub il-ħġieġ mal-art. Dan jikkonfermah ukoll is-Supretendent Stephen Gatt li xehed ukoll quddiem din il-Qorti. Fir-relazzjoni tal-perit Aquilina ma jissemmewx *brake marks*.

Il-Qorti kkunsidrat ukoll l-affidavit ta' Joe Cassar, id-*driver* tal-attur li kien qiegħed jistennih fuq in-naħa tat-triq fejn seħħ l-inċident. Cassar jispjega li waqaf jistenna lill-attur fil-*bus shelter* li tinsab f'dik il-parti tat-triq, liema *bus shelter* skont il-pjanta magħmula mill-perit Aquilina tinsab diversi metri quddiem il-*pelican lights* in kwistjoni. Cassar jgħid illi huwa ma jafx minn fejn qasam l-attur għaliex ma raħx iżda jkompli billi jgħid li bejn il-vettura tiegħu u l-*pelican lights* kien hemm madwar 41 pied (circa 12.5 metri) jekk mhux aktar u li mad-daqqa l-attur spiċċa madwar 35 pied (circa 10.5 metri) quddiemu. Dan ix-xhud jikkonferma wkoll li ħoss tal-*brakes* ma semax.

Għaldaqstant, mill-provi prodotti, din il-Qorti hija sodisfatta li l-post fejn intlaqat l-attur kien ferm 'l bogħod mill-*pelican lights.*

Għalhekk il-Qorti ma tqisx verosimili li l-attur kien qiegħed jaqsam mill-*pelican lights; Anzi huwa* għażel li jinjora din il-*pedestrian crossing* minkejja li kienet tinsab f'distanza raġonevoli. Fil-każ tal-lum jirriżulta li l-attur għażel li jaqsam triq perikoluża minn post li m'huwiex maħsub għal hekk. Fil-fatt, proprju għaliex it-triq in kwistjoni hija perikoluża, għaliex tippermetti veloċità elevata li jagħmel it-traversar tagħha perikoluż għall-*pedestrians*, l-awtoritajiet ħadu ħsieb li jinstallaw diversi *pelican lights* sabiex il-*pedestrian* ikun jista' jimxi ftit u jaqsam mingħajr periklu. L-attur kien imissu qasam it-triq minn hemm u mhux minn fejn ittanta li jaqsam.

Il-Qorti, ghaddiet biex tqis is-sewqan tal-konvenut. Tibda billi tirrileva li l-konvenut kien konsistenti fil-verżjoni tiegħu dwar kif seħħ l-inċident, u ċioè li kien l-attur illi wara li qasam minn quddiem il-vettura tiegħu, ħa pass lura b'mod illi laqtu bil-vettura. Din il-verżjoni hija l-istess bħalma kien ta lill-pulizija *a tempo vergine* ftit tal-ħin wara li seħħ l-inċident.

Minkejja li fil-fehma tal-Qorti m'huwiex verosimili li l-konvenut kien qiegħed isuq b'veloċita ta' 20 mil fis-siegħa biss, lanqas ma jirriżulta li kien qiegħed isuq b'veloċità eċċessiva tenut kont tat-triq li kien qiegħed isuq fiha fejn ma kienx raġonevolment mistenni li se jsib lil xi ħadd jaqsam minn quddiemu meta kien hemm *pelican lights* ftit metri 'l bogħod.

Barra minn hekk, jirriżulta mill-provi prodotti li fil-post fejn seħħ l-inċident l-attur kellu viżwali twila lejn id-direzzjoni minn fejn kienet ġejja l-vettura misjuqa mill-konvenut u għalhekk anke li kieku l-konvenut kien qiegħed isuq b'ċertu veloċità, xi ħaġa li ma tirriżultax, kien mistenni li l-attur jarah.

Fil-fehma tal-Qorti, wisq probabbli li ġara f'dan il-każ huwa li kif l-attur qabeż il-*crash barrier* u qasam l-ewwel karreġġjata fid-direzzjoni tal-Belt, u ċioè minn quddiem il-vettura tal-konvenut, huwa nħasad, forsi għaliex sab li kienet ġejja vettura fil-karreġġjata l-oħra, u ħa pass lura sabiex jevita din il-vettura iżda minflok spiċċa ntlaqat mill-vettura tal-konvenut. Il-ħsara fil-vettura tal-konvenut u ċioè ħsara fil-parti tax-xellug ta' quddiem tagħha hija kompatibbli ma din id-dinamika.

Huwa vera li l-konvenut jgħid li lill-attur rah jaqsam minn quddiemu imbagħad jieħu pass lura, iżda dan ma jfissirx illi b'daqshekk għal dak li ġara jaħti l-konvenut. Mhux talli l-konvenut kien rinfaċċjat b' *pedestrian* li ma messux kien qiegħed jaqsam minn hemm, iżda aktar minn hekk, dan tal-aħħar ħasdu meta għamel manuvra li ċertament il-konvenut ma kienx qiegħed jistenna u ċioè ħa pass lura għal fuq il-vettura tiegħu. Huwa ċar li dan kien każ fejn bl-aġir tiegħu l-attur issorprenda lill-konvenut meta resaq lura minflok il-quddiem kif kien raġonevolment mistenni li se jagħmel sabiex ikompli jaqsam it-triq. Dan ifisser illi l-konvenut tqiegħed f'posizzjoni li lill-attur ma setax jevitah.

Il-manuvra li għamel l-attur poġġiet lill-konvenut f'posizzjoni li kien impossibli għalih sabiex jieħu azzjoni tempestiva evażiva. Bil-kondotta tiegħu l-attur ħoloq emerġenza subitaneja għall-konvenut, liema emerġenza kienet waħda imprevedibbli u inevitabbli għalih fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Dan għaliex sewwieq ma jippretendix illi persuna li jaqsam minn quddiemu sabiex jasal għan-naħa l-oħra tat-triq ser jieħu pass lura minflok' il quddiem.

Iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ iwasslu għall-konklużjoni li l-inċident *de quo* seħħ minħabba nuqqas ta' diligenza da parti tal-attur li ma ħax dawk il-miżuri sabiex jipproteġi lilu nnifsu mill-periklu li ħoloq huwa stess. L-attur kien mistenni li wkoll iżomm '*a proper lookout*' fit-triq traffikuża u perikoluża bħalma hi dik in kwistjoni, speċjalment meta għażel li jaqsam it-triq mingħajr ma jagħmel użu mill-*pelican lights*.

B'żieda ma dan kollu, il-Qorti, għalkemm żammet distinzjoni bejn il-livell ta' prova ta' natura kriminali u dawk ta' natura ċivili, ikkunsidrat ukoll is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fil-proċeduri kriminali li ġew istitwiti mill-pulizija kontra l-konvenut riżultat tal-inċident *de quo*. Din il-Qorti taqbel perfettament mar-raġunament tal-Qorti tal-Maġistrati li sabet illi l-konvenut ma kienx ħati tal-akkużi miġjuba kontrih u dan wara li osservat:

> "*Illi l-Qorti wara li ezaminat bir-reqqa kollha dovuta l-provi prodotti mill-Prosekuzzjoni f'dan il-kaz jidrilha li l-provi*

cirkostanzjali kollha jikkoroboraw il-verzjoni tal-fatti moghtija mill-imputat dwar kif sehh l-incident. Il-post fejn instab il-hgieg miksur u fejn instab iz-zarbun tal-parti civili jindikaw li l-impatt bejn Zammit u l-vettura misjuqa mill-imputat sehh madwar 90 metru 'l boghod mit-traffic lights. Dan jindika li ma jistax ikun li Zammit kien qed jaqsam minn fuq il-pedestrian lights izda hija indikazzjoni cara li fil-fatt huwa kien qed jaqsam minn fejn hemm il-crash barrier f'nofs it-triq kif qed isostni l-imputat. Irid jigi rilevat li meta xehed quddiem il-Perit Richard Aquilina, Zammit qal li kien hemm id-driver qed jistennih bil-vann quddiem il-bus shelter li hemm man-naha tal-bahar. Jekk wiehed jezamina l-iskizz imhejji mill-Perit Richard Aquilina jara li l-bus shelter huwa aktar vicin fejn hemm it-tifrik milli huma l-pedestrian crossing. Il-hsara fil-vettura tal-imputat hija inoltre perfettament kompatibbli mal-verzjoni tal-fatti moghtija mill-istess imputat. Il-Qorti ghalhekk jidrilha li l-imputat irnexxielu jipprova sal-grad tal-probabbli li ma kien hemm ebda nuqqas ta' tharis ta' regolamenti jew traskuragni da parti tieghu. Il-Qorti jidrilha wkoll li mill-provi rrizulta li l-incident de quo sehh unikament minhabba traskuragni da parti ta' Albert Zammit li ttenta jaqsam triq daqshekk traffikuza b'mod daqshekk inkonswet u cioe' billi jaqbez crash barrier f'nofs it-triq u jigri ghan-naha l-ohra u dan meta ftit metri 'l boghod kien hemm pedestrian crossing li huwa seta' juza minghajr ma jipperikola hajtu u minghajr ma johloq ostakolu ghat-traffiku li kien qed jipprocedi regolarment fit-triq. Il-Qorti tixtieq tirrileva li s-Supretendent Stephen Gatt li xehed f'dawn il-proceduri fl-udjenza tal-21 ta' Mejju 2007 qal li meta kellem lil Zammit dan qallu li kien qed jaqsam minn hdejn it-traffic lights u meta huwa staqsih jekk kienx qabez il-hadid li hemm fis-central strip Zammit ghazel li ma jirrispondix. Il-Qorti tirrileva ulterjorment li l-fatt li ma nstabu ebda brake marks tal-vettura tal-imputat ikompli jikkonferma l-verzjoni tal-fatti moghtija mill-istess imputat li Zammit waqa lura ghal fuq il-vettura tieghu.

Il-Qorti jidrilha li l-incident de quo sehh unikament tort tat-traskuragni tal-pedestrian u ma rriskontrat ebda nuqqas ta' tharis ta' regolamenti da parti tal-imputat u jidrilha li dan

tal-ahhar ma seta' jaghmel xejn sabiex jevita li jsehh l-incident."

Għaldaqstant, din il-Qorti hija sodisfatta li ma kienx hemm xi element ta' negliġenza jew imprudenza fis-sewqan tal-konvenut u lanqas li huwa kkawża dan l-inċident minħabba nuqqas ta' osservazzjoni ta' regolamenti tat-traffiku. Ma kienx il-konvenut li naqas fl-obbligu tiegħu milli jobdi r-regolamenti tat-traffiku jew li jieħu '*reasonble care*' u jżomm '*a proper lookout*' fis-sewqan tiegħu iżda kien l-attur stess li kkawża l-inċident de quo bil-mod traskurat li għażel li jipprova jaqsam it-triq. Isegwi għalhekk illi t-talbiet attriċi għandhom jiġu miċħuda.

Għalhekk u għal dawn ir-ragunijiet, din il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi tiċħad it-talbiet tal-attur bl-ispejjeż kontra tiegħu.

IMHALLEF

DEP/REG